

DOCENDO DISCIMUS

Scepticismul zilelor noastre ne face să ridicăm din umeri sau să zâmbim malitios când auzim despre omagierea vreunei persoane, respectarea explicită a unui om. Chiar și principiile par astăzi derizorii pentru a mai merita o asemenea atitudine de exagerată considerație. Demodate sau puse în legătură cu megalomania personajelor politice ale regimurilor totalitare, omagiile par opuse criteriilor noii corectitudini civice, care, în virtutea egalității tuturor cu tuturor, nu pretinde decât politețea civilizată ca mod de manifestare a unui oarecare grad de prețuire.

Lumea cultural-științifică, încăpățânată să păstreze câteva din privilegiile tradiționale ale instituției respectului, este unul din puținele spații în care omagiile se mai pot manifesta cu sinceritate. Apariția volumelor omagiale, consacrate unor reprezentanți ai culturii, are, în afara acestui mediu, darul de a provoca clasele supuse meticuloasei presiuni nivelatoare a noii diviziuni a muncii sociale. Cum fiecare trebuie să fie competent, oriunde desfășoară oarece activitate, nimeni nu merită, în aceste categorii, mai mult decât ceilalți, vreun supliment de stimă. În cultură, însă, prestigiul creează încă ierarhii. Iar înspre vârful acestora urcă aceia care sunt nu doar competenți (ce caracterizare seacă a forței umane de a recrea lumea!), ci aceia a căror operă a lăsat urme în sufletele celor care o cunosc.

Din acest punct de vedere, volumul *Omagiu istoricului Stelian Neagoe*, apărut la Editura Institutului de Științe Politice și Relații Internaționale, are menirea de a sublinia aceste urme lăsate, în sufletele colaboratorilor, de cel care a condus, între 1997 și 2002, acest institut al Academiei Române.

Că influența d-lui Stelian Neagoe a fost una consistentă asupra celor care l-au cunoscut este vizibilă în rândurile scrise în prima parte a cărții de către colegii d-sale istorici, filosofi, politologi, sociologi: Florin Constantiniu, Nicolae Frigioiu, Cristi Pantelimon, Mihai Pelin și Gheorghe Buzatu argumentează, în prima parte a volumului, *Docendo discimus*, asupra valorii obiectiv științifice, dar și asupra aceleia subiectiv-personale inspirate de istoricul Stelian Neagoe. Valoarea riguros științifică a activității sale este subliniată și argumentată de colegii de breaslă: Gheorghe Buzatu îl numește pe colegul său „unul dintre istoricii străluciți ai generației (...) un cercetător de vocație (...), un excelent organizator al cercetării și (...), un editor de anvergură“. Mihai Pelin, de asemenea istoric, remarcă, pe lângă meritele științifice ale sărbătoritului, și calitățile umane care îl disting, mai cu seamă modestia: „Dl. Stelian Neagoe face parte din categoria acelor istorici care tac și fac. Parcimonios cu aparițiile sale publice, nu s-a lăsat dus de val și nu s-a înscris printre cei ce își închipuie că mariile probleme ale trecutului românesc se pot rezolva la televizor, la radio sau în foi de pripas.“ Reputatul istoric Florin Constantiniu remarcă, la rândul său, calitățile unui istoric preocupat în egală măsură de publicarea surSELOR istorice și de interpretarea lor, ca și unui autor „preocupat statoric de ceea ce Nicolae Iorga a numit *frumusetea în scrierea istorică*“.

Cei care au lucrat direct cu dl. Stelian Neagoe găsesc grăitoare primele întâlniri cu acesta. Pentru că aminteam despre urmele pe care unele personalități le lasă în sufletele celor care îi cunosc, exemplificăm cu două mărturisiri prinse în volumul de față. Una aparține d-lui Nicolae Frigioiu, specializat în sociologie și filosofie politică: „Am fost plăcut surprins când m-am găsit în fața unui bărbat între două vârste, cu plete sure, înalt

și bine legat, cu mișcări voit domoale. Din vorba sa molcomă, cu savoare arhaică, răzbătea însă cultura și înțelepciunea acumulate în zeci de ani de studiu.“ Conform acestei relatări, impactul persoanei lui Stelian Neagoe pare a fi la fel de puternic precum cel al prestației sale științifice. Pentru Cristi Pantelimon, cercetător în institutul condus timp de cinci ani de istoricul Stelian Neagoe, vocația de conducător a acestuia este la fel de importantă ca și cea de istoric, de scriitor sau editor. Tot experiența personală pare a fi cea care are cel mai răspicat cuvânt în ilustrarea acestei trăsături: „Când intrai la dânsul în birou, te întuia cu o privire tare, de oțel. Nu vorbea mult cu nimeni, sentimentele nu și le trăda prin nici un rictus, te invita să iezi loc pe scaunul din fața biroului, apoi începea să-ți ceară, ca director, *raportul*. Deși erai pregătit de «confruntare», niciodată nu reușeai să ieși din acel birou fără să simți o ușoară impresie de vinovătie (...) Într-o lume a drepturilor revendicate zgomotos, oamenii datoriei sunt tot mai puțini. Dl. profesor Stelian Neagoe este un astfel de om, supus rigorilor misiunii proprii și capabil de a face din datorie un imbold pentru cei din jur“.

Dezvăluirea în public a acestor impresii atât de personale este, poate, cea mai importantă componentă a ceea ce se cuvine să fie un omagiu. Celor cărora efuziunea acestor mărturisiri le poate părea vetustă le propunem prețuirea ca exercițiu de igienă spirituală și cultură patetică drept antidot la apatia așa-zisă obiectivă a ultimelor recomandări de evaluare științifică.

Cititorilor le recomandăm de asemenea și lectura celei de a doua părți a volumului, dominantă ca spațiu, dar egală, în aprecierea noastră ca importanță, celei dintâi. Cele două coordonate — omul de știință și omul, pur și simplu — pe care se desfășoară volumul omagial, sunt completate în chip foarte fericit de o colecție de studii închinat călătărilor umane și preocupărilor profesionale ale d-lui Stelian Neagoe. Structurate pe patru secțiuni (*istorie; doctrine și sisteme politice; știința politicului; relații internaționale*), aceste 31 de studii, realizate cu responsabilitate științifică de către personalități ale vieții academice, în locul darurilor cuvenite la o asemenea celebrare. Ele sunt semnate fie de membrii colectivului de cercetare al Institutului de Științe Politice și Relații Internaționale (Ion Bulei, Aristide Cioabă, Constantin Nica, Ion Goian, Marin Diaconu, Gabriela Tănărescu, Dan Dungaciu, Sanda Cincă s.a.), fie de oameni de știință din afara acestei instituții (Nicolae Edroiu, G.D. Iscru, Ioan Chiper, Constantin Rezachievici, Gheorghe Buzatu, Grigore Georgiu, Marcel D. Ciucă s.a.). Selectăm numai câteva titluri care ne-au trezit în mod special interesul: *Actul unirii românilor în context european*, de Ioan Scurtu, *Vizita lui Nicolae Titulescu la Roma (ianuarie 1928) în vizină diplomatică franceză*, de Valeriu Florin Dobrinescu, *Deportările din România (1951-1952). Un punct de vedere al exilului*, de Ion Calafeteanu, *Sentimente sociale și idei politice. Considerații sociologice pe „cadranul“ istoriei politice*, studiu al Claudiu Buruiană, *Repere ale gândirii politice eminesciene*, de Ruxandra Luca, *O filosofie politică originală*, semnat de Cristian Popa, *Puterea în politica internațională*, studiu al Cristinei Arvatu. Asemenea contribuții fac ca volumul să capete, pe lângă culoarea sa omagială, și consistență științifică.

Cartea este întregită cu schița biografică și cu bibliografia operei științifice ale istoricului omagiat.

Întrucât apariția acestei cărți a fost determinată aniversar, prin împlinirea vîrstei de 65 de ani de către Stelian Neagoe, și întrucât unul din motivele alcăturirii sale este recunoașterea meritelor științifice și devotamentului profesional, credem că nu greșim și că nu îi vom supăra pe autorii de facto ai volumului dacă îl vom considera pe dl. Neagoe autor deopotrivă cu ei.

Din bucuria de a constata supraviețuirea bunului obicei al reverenței în fața valorii obiectiv și subiectiv măsurate, salutăm apariția acestui volum și îl recomandăm nu numai ca act cu valoare științifică, ci și ca gest de înaltă morală.

Corina Bistrițeanu